

ЕНЕРГЕТИЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ ЯК ШЛЯХ ВИХОДУ З ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Анотація

В статті розглянута проблема енергетичної незалежності України, висвітлено досвід її розв'язання США та країнами ЄС.

Аннотация

В этой статье поднимается вопрос энергетической независимости Украины и анализируется опыт в этой сфере США, а также стран ЕС.

Annotation

This article is about problems of energetic independence of Ukrain and experience in this problem of USA and country of Europe.

В останні роки проблема економічної кризи в Україні не лише не була вирішена, але й поглибилась. Не в останню чергу це зумовлено тотальною залежністю нашої держави від постачальників енергоресурсів, не зважаючи на це, енергетична незалежність України - це реалістична мета, досягнення якої можливе вже в найближчому майбутньому.

Зниження енергоємності вітчизняної економіки - основне завдання реформування енергетичного сектору.

До вирішення цієї проблеми потрібно підходити комплексно. По-перше, забезпечити запровадження енергозберігаючих технологій, особливо на підприємствах, що є стратегічно важливими як економічно, так і соціально, а також в житлово-комунальному секторі. По-друге, підвищити частку альтернативних джерел енергії в енергетичному балансі України.

Енергомісткість нашого ВВП є найбільшою не лише в Євросоюзі, але й в Євразії. (Див. рис. 1).

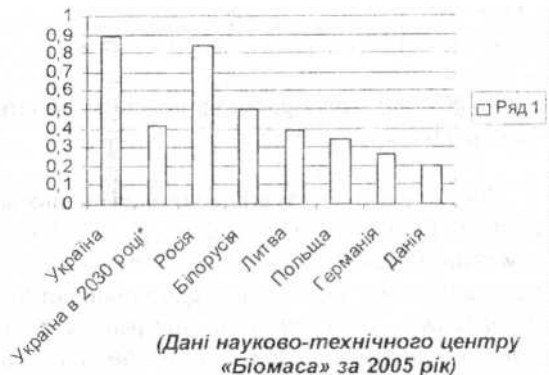

Рис. 1. Затрати енергії на одиницю продукції в деяких країнах, кг. умовного палива/\$

* Згідно енергетичної стратегії України на період до 2030 року. [1. С. 34]

В той час, коли країни ЄС нарощували обсяги ВВП і скорочували енергомісткість економіки, в нашій країні все відбувалося навпаки - енергомісткість зросла на 3,98%, а ВВП на душу населення скоротився майже на 40%. (Див. Табл. 1).

Таблиця 1.

Порівняльні показники енергомісткості й ВВП на душу населення в деяких країнах Європи та в середньому по країнах ЄС-15

Країна	Енергомісткість (т. у. п. на дол. за ПКС(90)*)			ВВП на душу населення (тис. дол. за ПКС(90))		
	1989 р.	2004 р.	% зміни (1989-2004 рр.)	1989 р.	2004 р.	% зміни (1989-2004 рр.)
Азербайджан	590	437	-25,80	5,327	3,723	-30,11
Білорусія	532	285	-46,36	7,349	8,224	11,91
Болгарія	542	375	-30,85	6,216	6,694	7,69
Чехія	579	422	-27,06	9,003	10,292	14,32
Угорщина	325	279	-14,16	6,902	9,007	30,49
Казахстан	535	417	-22,06	7,456	7,592	1,82
Литва	505	287	-43,15	8,973	8,744	-2,55
Польща	585	294	-49,75	5,684	8,091	42,35
Румунія	806	460	-42,93	3,941	3,822	-3,01
Росія	747	632	-15,53	8,049	6,847	-14,94
Словаччина	501	346	-30,95	7,989	3,906	-50,62
Туреччина	164	171	4,28	5,081	7,249	42,67
Туркменістан	1294	1594	23,19	3,654	2,425	-33,64
Україна	723	752	3,98	6,263	4,010	-35,98
Узбекистан	563	505	-10,31	4,384	3,943	-9,92
Ср. по кр. ЄС-15	235	204	-13,09	15,638	21,541	37,75

* ПКС (90) - долар, скоригований за паритетом купівельної спроможності 1980 р. [10. С.77]

За висновками фахівців зниження енергоємності ВВП України на 1% дасть приріст ВВП не менш як на 0,3%. [2. С. 3-4] Проте, всі спроби зниження енергомісткості економіки наштовхуються на ряд перепон. На жаль, в Україні досі не розроблено діючої загальнодержавної стратегії ресурсозбереження навіть на найближчі роки, тоді коли для рівня країни стратегія ресурсозбереження має розроблятися на тривалу перспективу, (наприклад, у США діє програма ресурсозбереження на 40 років). [3. С. 67]

Середньо статичне українське підприємство також не в змозі впровадити енергозберігаючі технології самостійно, адже планування енергозберігаючої програми в середньому займає декілька років. Лише один енергоаудит триває

від 2 до 6 місяців. Його вартість для середнього м'ясокомбінату - до 100 тис. грн., а для великого металургійного підприємства до 300 тис. дол. [1. С. 34]

Тобто, основною перешкодою як на макро- так і на мікрорівнях є необхідність значних початкових інвестицій і відсутність діючих загальнодержавних програм по енергозбереженню.

Так, у Канаді реалізується загальнодержавна Програма з енергозбереження у промисловості (CIPEC), націлена на скорочення втрат та перевитрат енергоресурсів, які споживаються промисловими підприємствами. Нею передбачається встановлення норм енергозбереження для канадських промислових виробників, надання їм різноманітної інформаційно-освітньої інформації та фінансової підтримки для реалізації енергозберігаючих проектів, а також сприяння у проведенні періодичного енергоаудиту, розвиток співробітництва у даній сфері торгівельно-промислових об'єднань.

У США ще з 70-х років минулого століття успішно діє Федеральна програма енергетичного менеджменту, спрямована на зниження енергетичних затрат федеральних відомств та екологічного навантаження. Основні програмні заходи пов'язано з поширенням нових енергозберігаючих технологій, модернізації (ією федеральних об'єктів інфраструктури із залученням енергосервісних компаній для встановлення енергоефективного обладнання, посилення захисту навколишнього середовища, а також з управлінням енерго та водоспоживання усіх об'єктів федерального підпорядкування.

У Євросоюзі в складі діючої Рамкової програми з конкурентоспроможності та інновацій на 2007-2013 рр. реалізується самостійна підпрограма "Розумну енергію - Європі". Її бюджет становить 780 млн.євро, а основна мета полягає в забезпеченні (особливо у транспортній сфері) зростання енергетичної ефективності та раціонального використання ресурсів, а також в експлуатації нових та відновлювальних джерел енергії.

У нас діє ряд малопотужних програм, а також Комплексна державна програма енергозбереження України (КДПЕ), схвалена постановою КМУ у лютому 1997о., яка з державного бюджету не фінансується. Останній перегляд положень та уточнення параметрів цієї програми мали місце ще в 2000р. [4.С.7-8.]. Хоча на даний момент інвестування в енергозберігаючі проекти та виробництво альтернативної енергії є найбільш привабливим і прибутковим як для держави, так і для підприємств.

Підприємці вже зрозуміли всю вигоду даного інвестування. В Україні діє інвестиційна програма "Підвищення енергетичної ефективності в промисловості України", ініційована Державним комітетом України з енергозбереження 1.1 Департаментом енергетики США. Розробники: Агенство з раціонального використання енергії та екології (АРЕНА-ЕКО), Україна, Тихоокеанська північно-західна національна лабораторія (PNNL), США.

Головною метою програми є надання допомоги найбільш перспективним

підприємствам і компаніям України для залучення інвестування понад 100 мільйонів доларів шляхом розробки енергоефективних проектів. Ця програма базується на роботі, що вже триває кілька років і в рамках якої розроблено для впровадження та інвестування енергоефективних заходів на суму більше 40 мільйонів доларів.

З 1997 року у програмі взяли участь промислові підприємства України, що інвестували понад 1.5 мільйона доларів власних коштів у впровадження заходів з енергоефективності[5].

На жаль, ця програма є швидше винятком, аніж нормою для нашої країни.

Рівень впровадження і використання альтернативних джерел енергії в Україні також в декілька разів нижчий в світі, хоча потенціал нашої країни в цій галузі невичерпний.

Всю альтернативну енергію можна умовно поділити на ту, яку отримують з енергії:

- Сонця;
- Вітру;
- Води;
- Біомаси.

Зважаючи на кліматичні умови України, в нас можуть використовуватись усі види альтернативної енергії, проте найбільший потенціал ми маємо в галузі виробництва альтернативної енергії біомаси.

Біомасу виготовляють з відходів деревини, продуктів переробки сільськогосподарської продукції й сміття. Цей вид енергії успішно використовується у всьому світі. За прогнозами, до 2020р. США збільшать об'єми використання енергії з біомаси в 4.5 рази. На щастя, запаси сировини (тогож сміття) збільшується [6. С.83-84]. В цей же час в Україні щороку спалюють на полях 4 млн. т. соломи, а з неможливо було б виробляти 4 млрд. кубометрів синтез-газу, що рівносильне 2 млрд. кубометрів природного газу [1.с. 36].

Ще одним аргументом на користь використання так званої “зеленої” енергії є можливість відродження сільського господарства. Аграрна галузь багатьох країн починає активно займатись питанням виробництва власних енергоресурсів, відводячи під ці потреби до 15% пасівної площі.

В нашій державі є можливість заповнити прибуткову нішу на міжнародному ринку рослинного пального, що починає формуватися. Для того, аби нагодою вчасно і сповна скористатися слід негайно налагоджувати вирощування 4 млн. гектарів 10-12 млн. т. ріпаку та створити потужності для його переробки на 3.5-4 млн.т. біодизеля і 7-8 млн. т. високобілкової макухи. Сумарна вартість біодизеля і макухи складатиме 15-17 млрд. грн., третина з яких буде чистим прибутком-він перевищуватиме нинішній обсяг фінансування АПК з державного бюджету.

Нова галузь спроможна на третину задовільнити потребу економіки України у світлих нафтопродуктах майже повністю забезпечити мальним агропромисловий комплекс. Завдяки їй щорічно можна буде економити на імпорті нафти понад 1 млрд.дол. [7. С.47-51].

Таким чином можна зробити висновок, що енергетична незалежність України це реалістична мета на найближче майбутнє, адже наша країна володіє усіма необхідними ресурсами та інструментами впливу. Державі необхідно зосередити свою увагу на розробленні та виконанні загальної стратегії по енергозбереженню та використанню альтернативних джерел енергії, передусім в галузі житлово-комунальному секторі та на стратегічно важливих підприємствах. Це дасть змогу не лише зекономити бюджетні кошти, а й зменшити соціальну напругу в країні.

Література:

1. Панова К. *Игра на энерговыживание //Корреспондент. - 2006. - №22. -С. 33-36.*
2. Михаленко І. Д. *Політика енергозбереження, потенціальні можливості енергозбереження в Україні // «Енергосбережение», 2006, №1, С. 3-4.*
3. Данченко А. *Фінансові механізми ресурсозбереження на сучасному етапі розвитку // Банківська справа. — 2006. - №3. — С. 66— 70.*
4. Ермілов С. *Проблеми та шляхи удосконалення державної політики України у галузі енергозбереження // Економіка України. - 2006. - №9. - С. 4-11.*
5. *WWW. ir. org. ua*
6. Ангелин Д. *До последней капли // Бизнес. - 2005 - №3 - 4. - С. 82-84.*